

Til
Folketingets Ombudsmand

med kopi til Sundhedsstyrelsen

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

8. februar 2025

Vedr.: Klage over Sundhedsstyrelsen.

Som advokat for Folkebevægelsen VITA samt dens ledelse personligt, bestående af Tine Maud Kurtsen Mansfield, Inger Lolck Madsen og Je-anette Pedersen, skal jeg hermed indbringe Sundhedsstyrelsen for Folketingets Ombudsmand i anledning af følgende:

D. 19. december 2022 indgav undertegnede på vegne af mine klienter vedlagte klage til Sundhedsstyrelsen over dens brug af inhabile rådgivere og upålidelige kilder til faktuelle oplysninger og vurderinger i styrelsens arbejde indenfor et sundhedsfagligt område.

Med klagen var vedlagt over 3.700 siders bilagsmateriale (fordelt på bilag 1 til 83 samt centrale bilag A til G), som ligeledes vedlægges nærværende klage.

Nærværende sag vedrører forvaltningsretlige emner (inhabilitet, urimeligt lang sagsbehandlingstid, manglende reaktion på klage).

Dette inkluderer således som disse regler skal fortolkes og anvendes i henhold til gældende menneskeretlige regler.

Den påklagede sagsbehandling har fundet sted – og finder angiveligt fortsat sted hos Sundhedsstyrelsen – indenfor et område, der har betydning for folkesundheden, og vedrører forurening.

Klage med bilag blev fremsendt til indklagede myndighed pr. mail d. 19. december 2022.

Som det fremgår af vedlagte mailkorrespondance i dagene 21. og 22. december 2022, afviste Sundhedsstyrelsen i første omgang at have modtaget selve klagen og bilag A til G, og anerkendte kun at have modtaget de efterfølgende talrige mails med betydelige mængder bilagsdata.

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

Det krævede tre fremsendelser af selve klagen og bilag A til G, førend Sundhedsstyrelsen anerkendte at have modtaget dette materiale. Der henvises her til informationsmedarbejderens e-mail af 22. december 2022 kl. 11:25.

Overordnede klagepunkter

Nærværende klage er opdelt i følgende hovedpunkter:

1. Formelt: Ingen sagsbehandling og intet svar.
2. Materielt: Sundhedsstyrelsen anvender fortsat inhabile rådgivere og upålidelige fakta i et emne af væsentlig, folkesundhedsmæssig betydning.

1. Formelt: Ingen sagsbehandling og intet svar.

Der er ikke siden klagen blev indgivet d. 19. december 2022, og skriftligt anerkendt som modtaget ved dens tredje fremsendelse d. 22. december 2022, modtaget noget svar i sagen fra Sundhedsstyrelsen.

Klagerne erkender, at der er tale om en meget omfattende mængde dokumentationsmateriale, som var vedlagt klagen, og at Sundhedsstyrelsens daværende hjemmeside ikke bar præg af, at materialet var noget, som styrelsen hidtil havde inddraget i sin sagsbehandling.

Derfor var det heller ikke forventet, at styrelsen – ud fra en antagelse om, at problemstillingen nu ville blive grebet sagligt an – ville have mulighed for at svare i de kommende måneder eller måske endda halvår derefter.

Imidlertid overskrider en samlet sagsbehandlingstid på nu 2 år meget klart grænsen for, hvad der kan anses for rimeligt og sagligt. Især når det tages i betragtning, at styrelsen endnu ikke har svaret i sagen.

Som det fremgår af vedlagte klage til Sundhedsstyrelsen og nedenfor under pkt. 2, er der tale om et emne, som berører folkesundheden. Børn er særligt udsatte for de negative helbredsmæssige effekter, der er konsekvensen af, at Sundhedsstyrelsen fortsætter som hidtil.

Den inhabile rådgivning og de upålidelige kilder til faktuelle oplysninger og vurderinger Sundhedsstyrelsen har anvendt i årevis vedrører et område, som kan påvirke hele befolkningen p.g.a. udbredelsen af den anvendte teknologi – trådløs stråling som anvendes til mobiltelefoner, trådløse netværk, basestationer, o.s.v.

Der er og har derfor været en for indklagede styrelse kendelig grund til, at sagsbehandlingen og stillingtagen til den pågældende klage skulle fremskyndes, og behandles forud for andre, ikke-hastende sager.

Dette er imidlertid heller ikke sket.

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

1.1. Anmodninger til Folketingets Ombudsmand.

Det gøres gældende overfor Folketingets Ombudsmand, at Sundhedsstyrelsen meget klart har overtrådt gældende forvaltningsretlige regler om at træffe afgørelse indenfor rimelig tid, at svare borger og at tillægge sagen den prioritet, den rettelig skal have.

Der anmodes derfor om, at ombudsmanden dels udtaler kritik af Sundhedsstyrelsen, dels anmoder styrelsen om at svare klagerne i denne sag og anmoder styrelsen om en redegørelse for forløbet.

2. Materielt: Sundhedsstyrelsen anvender fortsat inhabile rådgivere og upålidelige fakta i et emne af væsentlig, folkesundhedsmæssig og menneskeretlig betydning.

Det bemærkes indledningsvist, at klagen af 19. december 2022 og nærværende klage til Folketingets Ombudsmand ikke forudsætter, at ombudsmanden skal tage stilling til omfanget og karakteren af, hvornår og hvordan radiofrekvent elektromagnetisk stråleforurening må forventes at forårsage helbredsskader på mennesker, herunder særligt børn.

For så vidt angår det, ombudsmanden anmodes om at tage stilling til, vedrører klagen forvaltningsretlige emner, herunder inhabilitet og saglighed og de menneskeretlige reglers indvirkning på Sundhedsstyrelsens forpligtelser.

2.1. Klagens materie.

Der er i klage af 19. december 2022 redegjort udførligt for det retlige grundlag, hvorpå klagen hviler.

Der henvises herom til klagens pkt. 1 (s. 4 til 27).

Hertil føjes, at Højesteret for ganske nylig, i en kendelse af 10. januar 2025 (vedlagt) har udtalt sig om betydningen af inhabilitet, hvor der anvendes eksterne konsulenter til sagkyndig belysning af et emne.

I den pågældende sag indebar dette, at den samme læge som var konsulent for Ankestyrelsen ikke var habil som medlem af Retslægerådet, da Retslægerådet blev anmodet om en udtalelse i en konkret arbejdsskadesag anlagt imod styrelsen.

Dette var tilfældet, selv om lægekonsulenten, der havde den koordinerende funktion, ikke havde deltaget i den konkrete arbejdsskadesags behandling hos Ankestyrelsen.

I kendelsens sidste præmis anføres således:

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

"Ankestyrelsen er som nævnt part i den retssag, som A har anlagt, og som angår styrelsens afgørelser om afslag på godtgørelse for varigt mén og på erstatning for tab af erhvervsevne som følge af en arbejdsskade. B har siden 2010 været lægekonsulent hos Ankestyrelsen, og han har siden 2018 været koordinerende lægekonsulent. I hvert fald under disse omstændigheder tiltræder Højesteret, at han på grund af sin tilknytning til Ankestyrelsen var inhabil ved behandlingen af Retslægerådets sag, selv om han ikke havde deltaget i Ankestyrelsens forud-gående behandling af arbejdsskadesagen."

Endvidere henvises særligt til klagens bilag 22, som er responsum af 4. maj 2019 om, hvorvidt det ville være i overensstemmelse med bl.a. gældende menneskeretlige regler at etablere det såkaldte "5G"-netværk i Danmark. Pkt. 2.2 behandler de menneskeretlige regler.

For så vidt angår faktum henvises til klagens pkt. 2 (s. 28 til 70). Det fremgår her – med bilagt dokumentation – hvorledes det fremkommer, at de rådgivere Sundhedsstyrelsen benytter sig af ikke lever op til hverken de almindelige regler om habilitet eller styrelsens egne habilitetskrav. Disse er formuleret af styrelsen selv i vedlagte udgivelse *"Habilitetspolitik – Habilitetspolitik og procedurer vedr. habilitetserklæringer"*. (Udgaven omtalt og citeret i selve klagen var af 3. februar 2020. Den seneste udgave heraf, af 1. april 2022, indeholder ikke ændringer i de dele, som er omtalt og anvendt i klagen¹. Begge versioner vedlægges nærværende skrivelse.)

Det følger af sundhedslovens § 212, stk. 2, at indklagede styrelse har en positiv forpligtelse til at følge de sundhedsmæssige forhold og holde sig orienteret om den til enhver tid værende faglige viden på sundhedsområdet.

Videre følger det af stk. 3, at *"Sundhedsstyrelsen orienterer offentligheden, når særlige sundhedsmæssige forhold gør det nødvendigt."*

Tilsvarende fremgår også den dag i dag følgende af Sundhedsstyrelsens hjemmeside²:

"Sundhedsstyrelsen skal, i henhold til Sundhedsloven, følge forskningen på området, og informere borgerne, hvis særlige sundhedsmæssige forhold gør det nødvendigt."

Disse regler ligger fuldstændigt i tråd med den danske stats positive forpligtelser efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 2 og 8. Det følger herunder af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at staten har en positiv forpligtelse til at advare borgerne, hvis der foregår eller må påregnes en miljøforurening af en sådan karakter, at den vil påvirke deres mulighed for at nyde deres privat- og familieliv, herunder i deres eget hjem.

¹ Er offentligt tilgængelig her: <https://www.sst.dk/da/om-os/Strategi-og-grundlag/Habilitet>
² https://sst.dk/da/Borger/Straaling_-miljoe-og-klima/Om-ikke-ioniserende-straaling/Mobteknologi

Der kan som eksempel henvises til Storkammerdom af 19. februar 1998 i sagen Guerra m.fl. mod Italien, præmis 60:

"60. The Court reiterates that severe environmental pollution may affect individuals' well-being and prevent them from enjoying their homes in such a way as to affect their private and family life adversely (see, mutatis mutandis, the López Ostra judgment cited above, p. 54, § 51). In the instant case the applicants waited, right up until the production of fertilisers ceased in 1994, for essential information that would have enabled them to assess the risks they and their families might run if they continued to live at Manfredonia, a town particularly exposed to danger in the event of an accident at the factory. The Court holds, therefore, that the respondent State did not fulfil its obligation to secure the applicants' right to respect for their private and family life, in breach of Article 8 of the Convention.

There has consequently been a violation of that provision."

Konfronteret med vedlagte klage med bilag er det klagerens opfattelse, at Sundhedsstyrelsen aktivt har fravalgt at efterleve disse positive forpligtelser indenfor området for radiofrekvent, elektromagnetisk stråleforurening, hvor meget betydelige og stærke kapitalinteresser (kommunikationsindustrierne, inkl. teleselskaber, samt staten i relation til salg af rettigheder, beskatning, m.v.) står i direkte modsætning til menneskers ubestrideligt legitime behov for at undgå helbreds-skadelig stråleforurening.

Det kan konstateres, at Sundhedsstyrelsen med sikkerhed har undladt at informere offentligheden i overensstemmelse med sundhedslovens § 212, stk. 3, og i øvrigt har undladt at efterleve sine offentligretlige forpligtelser i dette tilfælde, uanset om det imod forventning ikke måtte være sket bevidst.

2.1.1. Yderligere dokumentation for, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling er helbredsfarligt og -skadeligt, dels ved eksponering for strålingsniveauer under de af den danske stat anvendte grænseværdier, dels på andre måder end anerkendt af den danske stat.

Dette afsnit indeholder henvisninger til bilagt dokumentation for, at der også siden den til Sundhedsstyrelsen indgivne klage er fremkommet yderligere forskningsmæssige resultater samt andre oplysninger, der enten underbygger de af klagerne påberåbte skadevirkninger eller viser, at andre institutioner end Sundhedsstyrelsen ønsker at anerkende det p.t. værende videnskabelige stade indenfor dette folkesundhedsmæssige område.

Indledningsvis kan bemærkes, at der pr. sidste offentlige opdatering af 4. juli 2024 nu er 266 specialiserede forskere indenfor EMF-området fra 44 lande samt 15 forskere, som har offentliggjort forskningsartikler indenfor relaterede emner³, og som nu har underskrevet The Interna-

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

³ <https://emfscientist.org/index.php/emf-scientist-appeal>

tional EMF Scientist Appeal⁴, som dermed alle har erklæret sig enig i, at de nuværende retningslinjer er utilstrækkelige til at beskytte imod skadevirkningerne fra dette miljøtoksin.

Herom vedlægges endvidere en nordisk appel af 11. november 2022 (opdateret d. 23. januar 2023), udarbejdet af 9 nordiske interesseorganisationer, hvis formål er at oplyse om og værne befolkningen imod stråling på sundhedsskadelige niveauer og former. Det fremgår bl.a. af de indledende bemærkninger om det nye 5G-system, som den ansøgte telemast vil formidle:

"Samtidig har de til dato to første 5G-studier vist, at 5G-basestationer forårsager helbredsskader hos mennesker, og at 5G-stråling skader neuroner i hjernen i dyreforsøg. De observerede hjerneskader kan i sidste ende føre til Alzheimers og andre neurologiske sygdomme."

Der er i appellen henvist til en række fagfællebedømte, videnskabelige undersøgelser fra 2022, som dokumenterer skadevirkninger under de anbefalede grænseværdier, der indtil videre anvendes i Danmark.

Interesseorganisationen ICBE-EMF, som består af uafhængige forskere, har udgivet vedhæftede notat af juli 2024, som tillige indeholder referencer til noget af den videnskabelige evidens, som også er påberåbt i nærværende sag.

I notatet hedder det bl.a.:

"Of highest concern are children, pregnant women, and those with chronic health conditions including those who are Electromagnetically Hypersensitive (EHS). We attribute the growth of EHS to the rapid expansion in anthropogenic (human-caused) electromagnetic fields. EHS symptoms may occur through use of devices or exposure to infrastructure, such as mobile phones, DECT cordless landlines, Wi-Fi/Bluetooth enabled computers, Wi-Fi routers, smart meters, base station antennas, electric vehicles, power lines, household electrical appliances and other low intensity exposures."

All biology uses electromagnetic fields as well as chemical signalling. Widely used EMF (electrical and magnetic fields) are new and very different from those found in nature, making them disruptive to normal biological functioning, even at what are labelled as low levels."

EHS is a multisystemic physical response, with symptoms that can vary among individuals due to anatomical and physiological differences. Symptoms can include sleep problems, fatigue, headache, dizziness, heart palpitation, tinnitus (ringing in the ear), skin rash, chemical sensitivity, visual, sensory, and mood disturbances. ...

...

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

4 <https://www.emfscientist.org/>

Many of these exposures are involuntary and now inescapable. Common outcomes of this are job, school and home loss, separation from family and friends, inability to access medical care and general lack of access to all areas of the public domain. The unmitigated, neglected widespread disruption of lives is inhumane and deeply troubling."

Tilsvarende konklusioner drages i artiklen *"Why electrohypersensitivity (EHS) is a biologically expected reaction to harmful radiation"*, forfattet af fhv. tysk forvaltningsdommer Bernd I. Budzinski og Peter Hensinger.

Artiklen vedlægges.

I en international, videnskabelig artikel (et "review") om diagnosticering af EHS, udarbejdet af 32 forskere⁵, lyder den konkluderende indledning således:

"Clinical research aiming at objectively identifying and characterizing diseases via clinical observations and biological and radiological findings is a critical initial research step when establishing objective diagnostic criteria and treatments. Failure to first define such diagnostic criteria may lead research on pathogenesis and etiology to serious confounding biases and erroneous medical interpretations. This is particularly the case for electrohypersensitivity (EHS) and more particularly for the so-called "provocation tests", which do not investigate the causal origin of EHS but rather the EHS-associated particular environmental intolerance state with hypersensitivity to man-made electromagnetic fields (EMF). However, because those tests depend on multiple EMF-associated physical and biological parameters and have been conducted in patients without having first defined EHS objectively and/or endpoints adequately, they cannot presently be considered to be valid pathogenesis research methodologies. Consequently, the negative results obtained by these tests do not preclude a role of EMF exposure as a symptomatic trigger in EHS patients. Moreover, there is no proof that EHS symptoms or EHS itself are caused by psychosomatic or placebo effects. This international consensus report pleads for the acknowledgement of EHS as a distinct neuropathological disorder and for its inclusion in the WHO International Classification of Diseases."

Det konkluderes i pkt. 5 og 6, at negative resultater fra de såkaldte "provokations-studier" (som til tider fremhæves i forbindelse med visse aktørers ønsker om, at den ekstremt indbringende, trådløse teknologi ikke skal være påviseligt helbredsskadelig) formentlig er forårsaget af metodefejl, som omtales nærmere i artiklens pkt. 5.

Artiklen vedlægges.

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

⁵ Belpomme, Carlo, Irigaray, Carpenter, m.fl. - *"The Critical Importance of Molecular Biomarkers and Imaging in the Study of Electrohypersensitivity. A Scientific Consensus International Report"*, trykt i det fagfællebedømte, videnskabelige tidsskrift "International Journal of Molecular Sciences" juli 2021 (DOI: 10.3390/ijms22147321).

Særligt om virkningerne af oxidativt stress anfører prof., institutleder på Aarhus Universitet, Institut for Husdyr- og Veterinærvidenskab, Charlotte Lauridsen, i den fagfællebedømte forskningsartikel *"From oxidative stress to inflammation: redox balance and immune system"* bl.a. følgende:

"The production of various ROS in excess of endogenous antioxidant defense mechanisms promotes the development of a state of oxidative stress, with significant biological consequences." "oxidative stress plays a crucial role in the development and perpetuation of inflammation, and thus contributes to the pathophysiology of a number of debilitating diseases in humans (Lugrin et al., 2014)."

Artiklen vedlægges.

I forlængelse heraf vedlægges tillige fagfællebedømt forskningsartikel⁶ af Panagopoulos m.fl., med titlen *"Human-made electromagnetic fields: Ion forced-oscillation and voltage-gated ion channel dysfunction, oxidative stress and DNA damage (Review)"*.

Artiklens resumé lyder bl.a. således:

"Exposure of animals/biological samples to human-made electromagnetic fields (EMFs), especially in the extremely low frequency (ELF) band, and the microwave/radio frequency (RF) band which is always combined with ELF, may lead to DNA damage. DNA damage is connected with cell death, infertility and other pathologies, including cancer. ELF exposure from high-voltage power lines and complex RF exposure from wireless communication antennas/devices are linked to increased cancer risk. Almost all human-made RF EMFs include ELF components in the form of modulation, pulsing and random variability. Thus, in addition to polarization and coherence, the existence of ELF is a common feature of almost all human-made EMFs.

...

The present study shows how this can result in DNA damage through reactive oxygen species/free radical overproduction. Thus, a complete picture is provided of how human-made EMF exposure may indeed lead to DNA damage and related pathologies, including cancer."

I artiklens konkluderende afsnit hedder det afslutningsvis:

"The long-existing experimental and epidemiological findings connecting exposure to human-made EMFs and DNA damage, infertility and cancer, are now explained by the presented complete mechanism. The present study should provide a basis for further research and encourage health authorities to take measures for the protection of life on Earth against unrestricted use of human-made EMFs."

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

Der er d. 4. april 2024 afsagt en overretsdøm i Tyskland⁷, hvorved en sag blev hjemvist til fornyet behandling i forudgående instans.

Sagen drejede sig om, hvorvidt det var berettiget at forhåndsafvise et søgsmål om gyldigheden af en tilladelse til at opstille en mobilmast, som følge af fristoverskridelse. Den trindhøjere ret fandt, at sagen var afvist med urette.

Af relevans for nærværende sag er imidlertid følgende præmis, dommens s. 10 - 12:

"...the administrative court affirmed the right to sue on the grounds that it could not be clearly and from any point of view ruled out that the limit values of the Twenty-Sixth Ordinance for the Implementation of the Federal Immission Control Act - 26th BImSchV - were completely inadequate to protect human health. The Federal Government has already pointed out several times in the recent past that there is a need for ongoing departmental research to improve the technical basis for specific issues, in particular in the area of previously unknown long-term effects of mobile communications and in relation to new technologies such as 5G (see for example BT-Drs. 17/4408 of January 12, 2011, p. 10, and BT-Drs. 19/27327 of February 26, 2021, p. 14). In this regard, the defendant submitted in the first instance in a written submission dated June 7, 2022 (page 11) that the Federal Government is currently conducting a renewed cross-disciplinary review and evaluation of the extensive research in this area and a renewed risk assessment." (understreget her)

Videre anfører den tyske overret:

The report subsequently issued by the Committee on Education, Research and Technology Assessment (18th Committee) pursuant to Section 56a of the Rules of Procedure of 14 February 2023 (BT-Drs. 20/5646) states, among other things, the following:

Page 9:
'Summary

High-frequency electromagnetic fields (HF-EMF) are the basis of digital, wireless communication e.g. between WLAN routers and computers, tablets and, last but not least, mobile phones in all public spaces and in practically all private households. In the coming years, a further increase in EMF sources of various frequency ranges can be expected. The main reason for this is the rapid, extensive digitization of almost all areas of work, life and business, which is also linked to the technologies that can be used mobile. But the expansion of the power grid and the promotion of electromobility and autonomous driving are also contributing to an increased occurrence of EMF. It is therefore to be expected that the population's exposure to EMF will increase in the future.

⁷ Bemærkninger i det følgende om dommen er baseret på uredigerede oversættelser v.h.a. Google Translate, fra tysk til engelsk.

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

This report summarizes the current state of affairs regarding possible health risks from high-frequency electromagnetic fields, particularly from mobile communications (and related mobile networks such as WLAN and Bluetooth). A large amount of scientific literature was reviewed and evaluated for this purpose. Particular attention was paid to a transparent distinction between evidence-based scientific findings and possible interpretations by political actors, social groups or specific stakeholders. The intention of this report is to present the quality and resulting significance of the current scientific state of affairs regarding EMF in a comprehensible manner for both politicians and the interested public. The core of the presentation is evidence-oriented, i.e. the scientific content of the research findings is presented. No (political or other) interpretation of the findings was made. As part of the TA project, the results from current national and international research projects were reviewed and analyzed in particular to determine whether there were relevant or new findings that could substantially change the discussions on the possible health effects or risks of RF-EMF. There was also a focus on research efforts that (could) make a substantial contribution to better risk assessment of exposure to young people. Since today's children and young people will probably be exposed to EMF for their entire lives and to an increasing extent, the question of possible long-term effects is of great importance. Since there are hardly any published research results on possible health effects for the latest "5th" mobile communications generation (5G), which is currently being launched on the market, this topic could only be addressed in the form of a prospective digression. This particularly applies to the range of very high frequencies (millimeter waves). However, the first expansion steps of 5G use frequency ranges that are already used today for mobile communications and similar applications. Therefore, the research results available here are in many cases and with a certain degree of probability transferable in an analogous manner.'

Page 10:

'Evidence and context factors

The scientific answer to the question of the "health risks of mobile communications" is highly complex and conclusive proof of the absence of every relevant risk cannot be expected or provided per se. Even among scientific experts, there are very different perspectives and approaches to interpreting and evaluating the scientifically clarified and unexplained aspects of the health effects of EMF – and these different insights and views are justified.

It is also clear that a purely evidence-based approach is an indispensable basis, but is by no means sufficient to carry out a comprehensive risk assessment, to address the strong conflicts of interests and values that exist in the field of mobile communications politically and socially, and to determine any precautionary measures.'

Page 120:

'4.6 Conclusion:

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

Recent findings from animal studies indicate the possibility of effects from EMF exposure. These are the aspects of cancer promotion in laboratory rodents, fertility and development.

There also seems to be evidence that RF exposure influences the behavior of laboratory animals.

There are also a number of serious indications that RF EMF increases the tumor risk in selected tumors (heart, lung, liver, lymph). This finding is currently being intensively discussed in the professional world and by assessment committees in many countries, as the results of two large, high-quality studies were presented in 2020 (Chapter 6). Limited evidence has also been found in animal studies that EMF could have an influence on neurodegenerative diseases. A higher number of oxygen radicals in cells under EMF exposure may play a role. The evidence of this effect in cell studies is not yet convincing, but more recent animal studies support this finding with limited evidence. With regard to the development of cancer, more recent animal studies can show increased incidences. According to this, mice treated with a carcinogenic substance (in this case ethylnitrosourea) show more liver and lung tumors and increased levels of lymphomas when the animals are exposed to RF-EMF. However, no clear dose-effect relationship could be found. More recent human studies also suggest some (negative) effects of RF-EMF. These relate to a possible influence on sleep, although the evidence is inadequate overall, while limited evidence has been provided in children regarding restrictions on sleep quality. Experimental studies also indicate a negative influence on the growth of neurites (elongated extensions of nerve cells). If these results are confirmed in further replicas, this would be of great relevance for the development of neurodegenerative diseases, because neurites are precursors of dendrites and axons. Due to the numerous possible effects on neurodegenerative diseases and on cognition, these aspects should be clarified in further research.'

Page 140:

5.3 Conclusion:

'...

There is therefore still a great need to conduct high-quality studies in the age groups of children and adolescents, in which the risk of brain tumors in particular should be given greater consideration."
(understreget her)

Således som den tyske rapport fremstiller det nuværende stade i forskningen, er der videnskabeligt belæg for at lægge til grund, at radiofrekvent, elektromagnetisk stråleforurening udgør en potentielt dødelig helbredsrisiko.

Især det understregne fra den tyske rapport s. 120, ang. øget risiko for kræftsygdomme ved bestråling (red.: også under de af ICNIRP og dermed Sundhedsstyrelsen anvendte grænseværdier og -metoder) er af særlig betydning for den pligtige anvendelse af det EU-retlige forsigtighedsprincip, såvel som den danske stats positive forpligtelse efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 2 og 8 til at opstille administrative regler, praksis og procedurer, som positivt

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

sikrer, at klager såvel som andre borgere i området ikke udsættes for en forøget risiko for kræftsygdomme p.g.a. den påtænkte telemast.

Som det fremgår af bilagene til nærværende sag i øvrigt, er risikoen også aktuel (påvist) ved strålepåvirkning under de grænseværdier, som Sundhedsstyrelsen p.t. anvender, og som er fremkommet fra den private tyske organisation ICNIRP, som ifølge ubesvaret klage af 19. december 2022 er inhabil.

Dertil kommer, at der ikke er overensstemmelse mellem ICNIRPs udtalelser og Sundhedsstyrelsen postulat om, at der ikke skulle være påvist en sammenhæng imellem EHS og radiofrekvent, elektromagnetisk stråleforurening.

ICNIRP anfører således i vedlagte dokument *"ICNIRP statement – general approach to protection against non-ionizing radiation"*⁸:

"Different groups in a population may have differences in their ability to tolerate a particular NIR exposure..."

samt

"...it may be useful or necessary to develop separate guideline levels for different groups within the general population, but it may be more effective to adjust the guidelines for the general population to include such groups."

Ergo beskriver ICNIRP, at deres grænseværdier blot er anbefalinger (hvilket de danske myndigheder udmærket ved), og at det påhviler andre at tilpasse grænseværdierne til at tage hensyn til de omtalte særligt sensitive borgere. Denne opgave tilfalder i Danmark Sundhedsstyrelsen, som ikke har iværksat nogen tiltag til at identificere sådanne udsatte borgere.

Gruppen af særligt sensitive borgere omfatter i øvrigt ikke alene EHS-ramte, men – ifølge ICNIRP (ibid.) også børn, ældre og kronisk syge, som meget vel kan have en lavere tolerance overfor denne form for stråleforurening end resten af befolkningen.

2.1.1.2. Delkonklusion.

Som det fremgår af bilagene til nærværende sag i øvrigt, er risikoen også aktuel (påvist) ved strålepåvirkning under de grænseværdier, som Sundhedsstyrelsen p.t. anvender, og som er fremkommet fra den private tyske organisation ICNIRP, som ifølge ubesvaret klage af 19. december 2022 er inhabil.

Det er derfor retsstridigt, når Sundhedsstyrelsen stadig anfører følgende uaktualitet på sin hjemmeside:⁹

⁸ Jf. <https://www.icnirp.org/cms/upload/publications/ICNIRPphilosophy.pdf> s. 9, v.sp.

⁹ Jf. https://www.sst.dk/da/Borger/Straaling_-_miljoe-og-klima/Om-ikke-ioniserende-straa-ning-og-traadloes-teknologi

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

"Hvad viser forskningen om trådløse teknologier?"

Nogle videnskabelige undersøgelser har vist, at radio- og mikrobølger kan forårsage biologiske effekter på celleniveau, uden at cellerne opvarmes – altså også ved intensiteter, der ligger langt under de nuværende grænseværdier. Man kan dog ikke konkludere, at disse effekter på celleniveau kan påvirke organismen som helhed.

Skønt mange velunderbyggede studier er foretaget, er der fortsat ikke videnskabelig enighed om, hvorvidt de påviste effekter kan medføre skader i organismen. Internationalt vurderes det derfor, at der fortsat er behov for kvalitetsstudier med klare og reproducerbare resultater, før der kan dannes grundlag for eventuelt at ændre de internationale anbefalinger og grænseværdier."

Som det imidlertid gerne skulle stå klart, er den af Sundhedsstyrelsen anviste fremgangsmåde retsstridig, fordi den opstiller et uberettiget kriterium for, hvornår praksis skal korrigeres ("videnskabelig enighed"¹⁰). Det er ikke Sundhedsstyrelsens opgave at afvente, at der fremkommer et positivt "grundlag for eventuelt at ændre [ICNIRPs] anbefalinger og grænseværdier", men styrelsen selv, der løbende skal afklare selvstændigt, om den hidtil fulgte praksis, inkl. "opvarmningsdogmet" er baseret på et habilt og i øvrigt sagligt grundlag. Som det forholder sig nu efterlever Sundhedsstyrelsen og p.t. ej heller Planklagenævnet den danske stats positive forpligtelser efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 2 og 8 eller det EU-retlige forsigtighedsprincip.

Det er som bekendt Sundhedsstyrelsens hjemmeside, som f.eks. Planklagenævnet ukritisk følger, selv om denne selvstændige myndighed dermed sagsbehandler usagligt med kendskab til de rejste, veldokumenterede habilitetsproblematikker. Dette fremgår af flere sager om landzonetilladelser til telemaster, som Folketingets Ombudsmand har behandlet i 2024 og fortsat behandler.

Det fremgår endvidere af Planklagenævnets afgørelse af 22. juni 2023 (vedlagt) om aktindsigt, at dette nævn udelukkende baserer sig på den passive Sundhedsstyrelses uaktuelle hjemmeside for sit vidensgrundlag om dette folkesundhedsmæssige emne. Her anførte Planklagenævnet følgende, som viser den meget store betydning, Sundhedsstyrelsens retsstridige passivitet har indenfor dette område:

"Planklagenævnet kan ikke imødekomme anmodningen om aktindsigt, idet nævnet ikke er i besiddelse af det, som du har anmodet om aktindsigt i. Nævnet kan hertil bemærke, at nævnet ikke har kommunikation med Sundhedsstyrelsen ved behandlingen af konkrete sager, men nævnet derimod anvendes Sundhedsstyrelsens hjemmeside,² hvor nævnet også holder sig opdateret på Sundhedsstyrelsens viden om stråling fra telemaster."

¹⁰ Samme argument blev anvendt til bevidst at forhale anerkendelsen af, at global opvarmning og lignende miljøskader var menneskeskabte.

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

Videre fremgår af tilhørende telefonnotat (ligeledes vedhæftet), at:

"Jeg snakkede d.d. med anmoder, Christian, og fortalte ham, at Planklagenævnet ikke har nogen løbende korrespondance med Sundhedsstyrelsen og at Sundhedsstyrelsen ikke bliver inddraget i den konkrete sagsbehandling i Planklagenævnets sager vedrørende stråling fra telemaster.

...

Christian spørger ind til, om Planklagenævnet heller ikke en gang imellem taler i telefon med Sundhedsstyrelsen angående emnet, hvortil jeg svarer, at dette ifølge Planklagenævnet ikke er tilfældet. Jeg informerer Christian om, at jeg sidder i jura-afdelingen, og at jeg har vist hans anmodning til Planklagenævnet, som de så har forholdt sig til."

Det har således særdeles stor betydning for konkrete sager, og mange borgeres helbred, hvad Sundhedsstyrelsen vælger at oplyse om – og ikke oplyse om – på sin hjemmeside, så længe f.eks. Planklagenævnet vælger ikke at behandle sine sager fyldestgørende.

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret

2.1.2. Anmodninger til Folketingets Ombudsmand.

Folketingets Ombudsmand anmodes om at udtale sin kritik af, at Sundhedsstyrelsen ikke har handlet på den dokumenterede inhabilitet, der foreligger hos de "rådgivere", styrelsen vælger at basere sig på i dette for folkesundheden emne af væsentligt indgribende karakter.

Ombudsmanden anmodes om at bede Sundhedsstyrelsen om at oplyse, hvad man konkret foretager sig for at efterkomme sine forpligtelser efter sundhedslovens § 212 samt de forpligtelser, der følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 2 og 8, jf. den omtalte praksis fra menneskerettighedsdomstolen.

Ombudsmanden anmodes endvidere venligst om at bede Sundhedsstyrelsen dokumentere, hvornår man konkret har indhentet oplysninger om til efterlevelse af sine forpligtelser efter sundhedslovens § 212, og fra hvem.

2.2. Klagernes retlige interesse og partsstatus.

Det er muligt, at Sundhedsstyrelsen i et evt. svar til ombudsmanden vil anføre, at klagerne ikke har partsstatus eller kan anses for at have en tilstrækkeligt væsentlig interesse i det pågældende spørgsmål. I givet fald skal klagerne allerede nu bemærke, at klagerne ganske åbenlyst har en særdeles vægtig interesse i, hvorledes Sundhedsstyrelsen udformer sine retningslinjer og "vejleder" (vildleder) offentligheden om de helbredsrisici, der er ved udstyr som næsten samtlige mennesker i Danmark anvender kontinuerligt hver dag.

Uanset hvad udfaldet af den materielle klage således måtte være efter styrelsens egen opfattelse, vil det således ikke være sagligt at arbejde

ud fra en antagelse om, at klagerne ikke skulle have hverken den fornødne interesse eller partsstatus i dette spørgsmål.

Det ville ej heller betyde, at Sundhedsstyrelsen var berettiget til ikke at reagere på, at den havde modtaget en klage.

Virum, d. 8. februar 2025

Christian F. Jensen
Advokat (H)

Thomas V. Bonnor
Advokat (H)

Christian F. Jensen
Advokat (H)

Birgitte Wismer-Pedersen
Advokat

Advokater i kontorfællesskab

Christian F. Jensen Advokatfirma
Teknikerbyen 5, kontor nr. 110
2830 Virum

Telefon 45 87 17 17

cfj@bonnoradvokater.dk
www.bonnoradvokater.dk

CVR 38 67 45 95
Bank 0400 4022255628

Advokatsamfundet
Danske Advokater
Danske Ejendomsadvokater
Danske Arveretsadvokater
Dansk Forening for Markedsføringsret
